

Serghei Dmitrievici URUSOV (1862-1937), descendent dintr-o familie princiară, a fost unul din reprezentanții de vază ai curentului liberal moderat rus de la intersecția secolelor XIX și XX. Absolvent al Universității din Moscova, specialitatea Istorie (1885), a activat în sistemul administrației publice la nivel local, apoi, după ce inteligența și capacitățile sale organizatorice au fost remarcate de guvern, i s-au oferit importante funcții la nivel central. A fost viceguvernator de Tambov (1902-1903), guvernator al Basarabiei (1903-1904) și de Tver (1904-1905). În 1905 devine viceministru de Interne, dar demisionează la câteva luni, fiind în dezacord cu politica tot mai reacționară a guvernului. Devine deputat al primei Dume ruse (1906), continuând să fie critic la adresa guvernului țarist, iar pentru că a semnat, alături de alți deputați, „Declarația de la Văborg”, este acuzat și condamnat la închisoare, fiindu-i interzisă orice funcție publică până la revoluția din 1917. După preluarea puterii de către bolșevici este hărțuit de regim, fiind ținut în detenție timp de aproape un an, pentru simplul motiv că făcea parte din aristocrația rusă. În ultima parte a vieții este marginalizat, ducând lipsuri materiale. Memorialistica sa contribuie la o mai bună înțelegere a societății ruse din primele decenii ale secolului XX.

Traducătorul, Vsevolod CIORNEI (14 septembrie 1955, s. Lipnic, Ocnița, RM), scriitor român. După absolvirea Facultății de Jurnalistică a Universității de Stat din Chișinău (1981), a fost redactor la revista pentru tineret „Orizontul”, la ziarele „Tinerimea Moldovei”, „Cuvântul”, „Momentul” și la hebdomadarele „Glasul”, „Literatura și arta”, „Vocea popoului” și „Săptămâna”. Colaborări cu diverse posturi de radio și TV.

A debutat cu articole critice în volumul colectiv *Dintre sute de catarge*, Editura Literatura Artistică, 1984. Cărți publicate: *Cuvinte și tăceri*, Editura Literatura Artistică, 1989; *Istoria geloasă*, Editura Hyperion, 1990; *Cuvintele dintre tăceri*, Editura Cartier, 2002; *Cuvinte și tăceri*, antologie scoasă la Editura Cartier, în 2015.

Semnează traducerea romanului *Maestrul și Margarita* de Mihail Bulgakov, Editura Cartier, 2004, volumul de nuvele *Visătorul de pe gazon* al lui Valeriu Reniță, Editura Cartier, 2016, și cartea *Toți oamenii Kremlinului* de Mihail Zăgar, Editura Cartier, 2017.

Prințul
S.D. URUSOV

Însemnările unui guvernator

Chișinău
1903–1904

Traducere din rusă de Vsevolod CIORNEI
Studiu introductiv și note de Virgil PĂSLARIUC

CARTIER
i s t o r i c

Un prinț liberal la cârma Basarabiei de Virgil Pâslariuc 9

Prefață 29

Capitolul I. Numirea în funcția de guvernator al Basarabiei.
Călătoria la Petersburg. Petergoful și prezentarea
în fața Suveranului. Plehve. Prima inițiere
în chestiunea evreiască. 31

Capitolul II. Plecarea în Basarabia. Bender. Sosirea la Chișinău.
Starea de spirit a locuitorilor. Întâmpinarea și vizitele.
Raaben și Ustrugov. Audiența delegației evreiești.
Schimbarea stării de spirit. Însmormântarea Torei.
O zi a guvernatorului. 42

Capitolul III. Poliția. Administrația gubernială. I.L. Blok.
Taxa pe cutie. Primirea recruților evrei. Străinii
compromiși. Prestația căruțelor. Taxele ilicite
în favoarea moșierilor proprietari de târgușoare. 61

Capitolul IV. Așteptarea pogromurilor. Sosirea unui diplomat
englez și a unui corespondent american. Pornirile
pogromiste și combaterea lor. Pronin și Krușevan.
Semnele alarmante. Doctorul Kogan.
Comportamentul evreilor. Autoapărarea evreilor.
Starea de spirit a poliției. 79

Capitolul V. Autoritățile militare de la Chișinău. Trei generali.
Relațiile mele cu autoritățile militare. Rolul trupelor
la Chișinău. Porucicul K. Porucicul H. 96

Capitolul VI. Nobilimea din Basarabia. Moșierul H. Familia
Krupenski. Pensiunea-azil pentru nobili. Zemstva.
Judecătoria. Dosarul pogromului din aprilie.
Părerea mea despre cauzele producerii
pogromului de la Chișinău. Procuratura. 106

<i>Capitolul VII.</i>	Clerul. Averea bisericii armenesti. Moșile mănăstirilor din străinătate. Școala de vinificație. Departamentul accizelor.	134
<i>Capitolul VIII.</i>	Lumea bună chișinăuiană. Obiceiurile. Moravurile.	145
<i>Capitolul IX.</i>	Deplasarea cu trupele în satul Cornești. Rezistența opusă autorităților de către 400 de răzeși. Restabilirea ordinii. Cel de-al doilea caz de rezistență opusă de către țărani cerințelor legitime ale autorităților.	155
<i>Capitolul X.</i>	Turul guberniei. Bălți. Soroca. „EKO”. Hotin. Ismail. Vâlcov. Șaba.	166
<i>Capitolul XI.</i>	Călătoria în România la porunca împăratului. Iași. Familia regală a României. Părerea regelui despre Rusia. Carmen Sylva. Prânzul la primărie.	186
<i>Capitolul XII.</i>	Chestiunea evreiască în Basarabia. Cererea de aviz a ministerului în această chestiune. Memoriul meu. Situția juridică și economică a evreilor în Basarabia. Concluzii generale în chestiunea egalității în drepturi a evreilor.	199
<i>Capitolul XIII.</i>	Petersburgul în ianuarie 1904. Declararea războiului. Plehve. Consfătuirea în chestiunea evreiască. Consfătuirea guvernatorilor în privința proiectului de reformă a administrației țărănești. Transferul meu la Harkov. Prințul Sveatopolk-Mirski și numirea mea la Tver. Plecarea de la Chișinău.	231
	Indice de nume	245

Prințul Serghei Dmitrievici Urusov

Capitolul I

Numirea în funcția de guvernator al Basarabiei. Călătoria la Petersburg. Petergoful și prezentarea în fața Suveranului. Plehve. Prima inițiere în chestiunea evreiască.

După absolvirea, în anul 1885, a cursului universității din Moscova, m-am aflat mult timp în serviciu în organele electivale ale zemstvei și nobilimii în gubernia Kaluga, iar apoi m-am mutat cu locuința la Moscova. În anul 1902 am fost numit în funcția de viceguvernator al Tambovului, iar peste câteva luni, la sfârșitul lui mai 1903, pe neașteptate și fără o solicitare prealabilă, am primit de la Ministerul Afacerilor Interne o telegramă care mă anunța că am fost numit în funcția de guvernator al Basarabiei. Am așteptat până am primit „Monitorul oficial” în care a fost publicat ordinul și, la propunerea insistentă a ministrului Afacerilor Interne, Plehve¹, am plecat în pripă la Petersburg, unde am sosit, din câte îmi amintesc, pe 9 iunie.

Știam la vremea respectivă despre Basarabia cam tot atâta cât și despre Noua Zeelandă, dacă nu chiar mai puțin. Chișinăul îmi era cunoscut doar cu numele, dar și asta pentru că ziarele au tot comunicat mult timp amănunte despre renumitul pogrom evreiesc de la 7-9 aprilie 1903. În publicațiile din străinătate era acuzat deschis guvernul rus de punerea la cale a acestui pogrom și chiar era reprodusă o scrisoare trimisă chipurile de ministrul Plehve guvernatoru-

¹ Plehve, Veaceslav Konstantinovič (1846-1904) – ministru de Interne, șef al Jandarmeriei rusești. Asasinat la 15/28 iulie de către eserul Egor Sozonov la Petersburg, ca responsabil pentru pogromul de la Chișinău.

lui von Raaben² cu aluzia transparentă de a nu împiedica acțiunile pogromiștilor. Toate știrile acestea au lunecat la vremea lor peste memoria mea, dar nu au lăsat în ea aproape că nicio urmă. Eu nu mă interesam de evrei, nu știam nimic despre situația lor și despre legile speciale care îi vizează, iar știrea despre participarea guvernului la organizarea pogromului o consideram o născocire prostească sau de rea voință. Mă interesa și mă preocupa cu mult mai mult aspectul exterior al noii mele situații: cum să sosesc, cum să primesc persoanele care se vor prezenta, cum să fac cunoștință cu personalul funcționaresc, cui să-i fac vizite – și alte chestiuni similare referitoare la protocol și reprezentativitate mă preocupau cu mult mai mult decât dificultățile iminente ale administrării unei gubernii pe care n-o cunoșteam deloc.

În acest sens m-am pregătit de minune de noul meu rol: am recitit cu atenție în timpul drumului acea parte a volumului II al corpului de legi care se referă la instituțiile guberniale, la fel, am luat cunoștință, din volumul I, de instituția ministerelor, în special de drepturile ministrului afacerilor interne. Din cele citite am tras o concluzie pe care am aplicat-o fără devieri în întreaga perioadă a exercitării funcției de guvernator. Am găsit în cele citite confirmarea opiniei că guvernatorul, conform legii, nu este în niciun caz omul ministrului afacerilor interne și nu este obligat să se considere funcționar al ministerului. Aflându-mă în serviciu la nivelul instituțiilor guberniale, fiind numit nemijlocit de Împărat și subordonându-mă doar senatului, el execută dispozițiile legitime ale tuturor miniștrilor, fără să se afle în subordinea niciunui dintre ei. Ministrul Afacerilor Interne are o tangență mai mare cu guvernatorii în virtutea sarcinilor, dar nu în virtutea gradului de exercitare a puterii, iar acea împrejurare că formularul guvernatorilor este întocmit la Ministerul afacerilor interne nu-i oferă acestuia temeuri pentru a-și însuși în raport cu ei unele drepturi speciale. Cu alte cuvinte, am hotărât să mă folosesc

² Raaben, Rudolf Samoilovici, von (1843-1917) – general de infanterie, guvernator al Basarabiei (1899-1903). Demis din funcție pentru ineficiența de care a dat dovadă în timpul evenimentelor ce au dus la pogrom. A fost înlocuit de Urusov.

din plin de independența acordată guvernatorului de lege și să elaborez, în conformitate cu aceasta, astfel de relații personale cu Ministerul Afacerilor Interne care, păstrând nuanța politeței de serviciu a inferiorului față de superior, să nu-i permită ministrului să-mi facă observații și în general să se comporte cu mine precum cu un subaltern direct pe linie de serviciu. Cu directorii de departamente și persoanele de același nivel am decis să întrețin relații strict oficiale, să contactez cu ele doar în cazurile de extremă necesitate și în general să mă străduiesc să-mi reduc relațiile cu ministerele până la limita posibilului. Menționez aceste amănunte pentru că unul dintre neajunsurile serioase ale guvernatorilor contemporani cu mine era punerea benevolă în cârcă a jugului ministerial și departamental. Înainte de a-i se prezenta ministrului, majoritatea guvernatorilor treceau pe la departamente, stăteau îndelung în mândrie în anticamera directorului departamentului pentru probleme generale, se sfătuiau cu el despre când și cu ce prilej să stea de vorbă cu ministrul, veneau în fugă după audiență cu raportul despre ea și intrau în toate colțurile departamentelor, temându-se să omită vreun funcționar influent și străduindu-se să-și facă o „mână” sau o „filieră” pentru interperările particulare din gubernie în vederea așteptărilor și intențiilor guvernului și pentru interpretări și clarificări în cazurile de confuzii și îndoeli. Mulți guvernatori chiar considerau necesar să-și cheltuiască puținele mijloace pentru a-i servi pe funcționarii departamentelor în restaurantele scumpe din Petersburg.

O parte considerabilă de scepticism față de informațiile cancelariilor din Petersburg și importanța dispozițiilor instituțiilor centrale pentru administrația locală se așezaseră deja vârtos în mine de multă vreme. Îmi aminteam cu acest prilej de o relatare despre guvernatorul, prințul Șcerbatov³, care în trei ani de aflare la conducerea guberniei își cucerise faima de administrator excelent. Când și-a dat demisia din motive de sănătate, succesorul său a găsit în masa guvernatorului toate plicurile parvenite de la ministere cu mențiunea

³ Șcerbatov, Vladimir Alekseevici, prinț (1826-1888) – guvernator de Saratov (1863-1869).

Veaceslav Konstantinovici Plehve

„Confidențial. Se va înmâna personal destinatarului” nedesfăcute. Relatarea aceasta a fost lansată de V.K. Plehve.

Am aplicat pentru prima dată planul meu de „punere la respect” a funcționarilor din Petersburg în raport cu directorul departamentului pentru probleme generale, S(türmer)⁴, la care am intrat pentru a obține audiență la împărat. Când S(türmer) m-a întrebat despre ce a vorbit ministrul cu mine, i-am răspuns astfel: „Nu s-a spus nimic

⁴ Stürmer, Boris Vladimirovici (1848-1917) – om de stat rus, adjunct apropiat al lui Plehve. Ulterior a ocupat mai multe funcții importante, printre care pe cele de ministru de Interne, ministru de Externe și chiar președinte al Consiliului de Miniștri (1916).

ce ar fi avut vreo atingere cu departamentul excelenței voastre”, iar când a început să vorbească despre cât de grea este sarcina care îmi va reveni, povățuindu-mă că „guvernatorul trebuie să fie o stâncă de care se sparg toate curențele”, am prins un minut pentru a schimba firul vorbei și scuzându-mă pentru lipsă de timp l-am rugat să-mi dea o simplă informație despre presupusa zi a audienței, după care m-am ridicat și mi-am luat rămas-bun.

În vreme ce mă pregăteam să nu-mi pierd demnitatea noii mele funcții în anticamerele ministerului, Plehve, după cum s-a dovedit, își elaborase deja de mult procedeele de punere la respect a guvernatorilor. M-a mirat, la intrarea în biroul lui în ziua în care sosisem la Petersburg, schimbarea care se produsese în comportamentul lui cu mine. Pe cât de simplu, vesel și amabil fusese la ultima noastră întâlnire din ianuarie, pe atât de impozant, rece și rezervat s-a dovedit a fi în iunie. La exprimarea laconică a recunoștinței mele pentru încrederea pe care mi-a acordat-o împăratul prin intermediul lui, el zâmbi printr-o ușoară mișcare a buzelor și mă invită să iau loc. Apoi, după ce spuse câteva cuvinte despre pogromul de la Chișinău, despre zăpăceala și nivelul redus al poliției chișinăuene, el m-a informat despre înlocuirea iminentă a viceguvernatorului Basarabiei și m-a prevenit că urmează să-i fiu prezentat Alteței Sale la Petergof. După care tăcu. Eu m-am ridicat și, luându-mi rămas-bun, l-am întrebat când aş putea să vin la el înainte de plecarea la Chișinău. El răspunse: „Vă rog să veniți după audiență” și ne-am despărțit.

Cumnatul meu, Lopuhin⁵, care la timpul respectiv era directorul departamentului poliției, a răs din toată inima când i-am relatat detaliile întrevederii mele cu Plehve și a remarcat că în asta se manifestă sistemul lui de a nu-i permite abia numitului guvernator să-și ia nasul la purtare.

⁵ Lopuhin, Aleksei Aleksandrovici (1864-1928) – consilier de stat activ, cumnatul lui Serghei Urusov, căsătorit cu sora acestuia, Sofia Dmitrievna Urusova. A fost șef al Departamentului Poliției (1902-1905), care a investigat cauzele pogromului de la Chișinău și rolul autorităților în acele evenimente.

Dat fiind că era vară, mulți miniștri nu se aflau la Petersburg. Am fost la doi sau trei dintre ei, dar nu țin minte nimic interesant în legătură cu aceste întâlniri.

Am primit invitația de a merge la Petergof de la serviciul de expediție a treburilor ceremoniale la 12 iunie, seara. La data de treisprezece, conform orarului anexat la bilet, am sosit la ora 10 a dimineții la Gara Baltică și am urcat în vagonul rezervat personalităților oficiale care mergeau la palat. După cum avea să se dovedească, ziua nu era una de audiențe și în afară de mine în vagon se afla doar ministrul căilor de comunicație, prințul Hilkov⁶, la care eu încă nu fuseseam. La ieșirea din vagon, la Petergof, am fost întâmpinat de un lacheu de la curte, care, după ce îmi pronunță interogativ numele, mă conduse spre careta trimisă pentru mine. Am fost adus mai întâi în una dintre clădirile de la palat, destinată pentru popasul persoanelor care urmează să i se prezinte Împăratului și mi-au repartizat un compartiment din trei camere – dormitorul cu patul făcut, cabinetul și antreul. Au servit ceaiul și m-au prevenit că am la dispoziție 20 de minute de timp liber. După ce am băut o ceașcă de ceai și am scris pe o foaie cu antetul palatului o scrisoare acasă, am urcat din nou în caretă și am plecat mai departe. Ploua mărunț, caretă mergea încet pe aleile parcului, încetinindu-și mersul când trecea prin porțile păzite de santinele. M-am uitat pe geam și am văzut o priveliște neașteptată: pe un teren de lângă drum, în brazdele a două fâșii înguste de pământ proaspăt arat, stăteau două pluguri la care erau înhamate două perechi de cai: lângă ele se aflau câteva persoane în uniforme militare și un civil în palton care explica, agitat, ceva și era vizibil emoționat. S-a dovedit că aici urmau să fie testate, în prezența Împăratului și a ministrului de Finanțe, Witte⁷, plugurile lui Șarapov, iar ploaia care se întetise stârnea teama că Împăratul nu va veni. Toate acestea mi le explicase flügeladjutantul de gardă atunci

⁶ Hilkov, Mihail Ivanovici, prinț (1834-1909) – ministru al Căilor de Comunicații.

⁷ Witte, Serghei Iulievici, conte (1849-1915) – om de stat rus, absolvent al Liceului de Băieți Nr. 1 din Chișinău (1865?), ministru al Finanțelor, președinte al Consiliului de Miniștri (1905-1906).

când am intrat în micul salon atașat la cabinetul Împăratului, care se afla la etajul palatului mic și modest amenajat. În salon se aflau doar prințul Hilkov, adjutantul și eu. Până la ora 12 mai rămăneau vreo 20 de minute. Din cabinetul Împăratului a ieșit Witte, l-a salutat pe Hilkov, mi-a întins mâna ca răspuns la plecaciunea mea și, după ce i-a spus câteva cuvinte adjutantului, a ieșit. În cabinet s-a dus Hilkov, iar mie adjutantul mi-a comunicat că Împăratul intenționase să iasă la plimbare și să urmărească testarea plugurilor, dar din cauza ploii nu va ieși și că probabil mă așteaptă o audiență destul de îndelungată, deoarece Împăratul are timp liber până la dejun.

Imediat după ora douăsprezece am intrat în cabinetul țarului

.....
După încheierea audienței la Împărat, am fost condus din nou în aceeași încăpere unde mi-au servit dejunul cu vin și cafea, iar apoi în aceeași caretă și cu același lacheu am plecat la gară pentru trenul de la ora două.

Am dedicat toată ziua următoare examinării dosarului în patru volume al departamentului poliției privitor la pogromul din Chișinău și am avut atunci impresia că pogromul s-a produs din cauza certeii unei evreice, proprietară de carusel, cu un om de rând care dorise să se dea gratis cu călușelul, că autoritățile locale și poliția s-au fâstăcit și au dat dovadă de pasivitate și că unica persoană care prevăzuse posibilitatea unor tulburări antievreiești de Paști fusese șeful secției de la Chișinău a poliției secrete, baronul Löwendahl⁸, care încă din vinerea săptămânii patimilor a expediat departamentului de poliție un raport cu indicarea unei frământări periculoase în oraș și cu reclamarea faptului că șeful poliției și guvernatorul nu acordă atenție avertismentului său. În dosar se aflau și textele telegramelor severe, trimise de ministru guvernatorului, cu privire la necesitatea de a lua măsuri de contracarare a dezordinilor și, în sfârșit, telegrama finală care îl anunța pe guvernator referitor la revocarea și la transmiterea imediată a administrării guberniei viceguvernatorului.

⁸ Löwendahl, Lavrenti Nikolaevici, baron (1874-1918) – șef al secției Ohranei guberniale din Chișinău.

Tot acolo am descoperit indicii interesante asupra convingerii oamenilor de rând că pogromul este permis pe trei zile și am remarcat că tulburările au încetat foarte curând după ce șeful local al diviziei de cavalerie a început să efectueze arestarea pogromiștilor.

În cele câteva zile de aflare la Petersburg am reușit, pe lângă acestea, să iau cunoștință superficial de legislația privind evreii, de regulile provizorii din anul 1882 cu privire la șederea lor în localitățile rurale și de curente de opinie publică care au fost generate de consecințele evenimentelor de la Chișinău și care, reflectându-se în publicațiile periodice, au căpătat două direcții opuse. Una îi atribuia toată vina pentru pogrom guvernului și activității provocatoare antievreiești ignorante și criminale a unor persoane particulare; alta vedea în pogromurile evreiești o explozie impetuoasă a răzbnării populare ca răspuns la exploatarea populației locale de către un neam străin Rusiei și ostil ei, care și-a propus drept scop înrobirea ei economică. Mi s-a întâmplat chiar să citesc în organele speciale de presă, de genul ziarului lui Krușevan⁹, care stărnise vâlvă pe atunci, că evreii înșiși au provocat pogromul, deoarece el le este avantajos.

Devenea tot mai evident că activitatea mea în Basarabia este legată indisolubil de așa-zisa chestiune evreiască și că îmi revine să definesc imediat cu claritate în raport cu evreii planul meu de acțiuni în mediul patimilor dezlănțuite și al opiniilor contradictorii.

Propriile mele observații asupra rolului evreilor în Rusia erau foarte puține. Pe timpuri, în gubernia Kaluga, l-am întâlnit de câteva ori pe un negustor evreu cu numele Zuse Kalmanov Treivas care, deplasându-se cu mărfurile sale pe la iarmaroace, poposea uneori la conacele moșierilor și producea o impresie foarte plăcută, toți îl iubeau și aveau de a face cu el cu tragere de inimă. Rareori în județul nostru își

⁹ Krușevan, Pavel (Pavalache) Alexandrovici (1860-1909) – nobil basarabean din ținutul Soroca, publicist rus cu viziuni șovine și antisemite, unul din fondatorii „Uniunii Poporului Rus” (sutele negre, черносотенцы) și redactor-șef al revistelor antisemite „Бессарабец” din Chișinău și „Знамя” din Sankt-Petersburg, în care au fost publicate pentru prima dată scandaloasele „Protocoloale ale înțelepților Sionului”, deputat în Duma a 2-a. A fost considerat unul dintre instigatorii pogromului de la Chișinău și a fost obiectul unui atentat nereușit la viața sa.

făceau apariția evreii veniți din alte părți, mișiți la cumpărarea grânelor și altor produse; apariția lor era întotdeauna plăcută, deoarece era însoțită de creșterea prețurilor la produse și de achitarea punctuală în tranzacții. Ulterior, în gubernia Tambov, am găsit confirmarea opiniei că evreii precupeți constituie un element oportun pentru producția agricolă: cu excepția negustorilor localnici concurenți, toți producătorii de produse agricole se pronunțau contra îngrădirii aflării temporare a evreilor în centrele cerealiere și la gările de cale ferată.

Acestor observații accidentale și destul de superficiale le-aș fi putut atribui, în favoarea unei viziuni mai vaste asupra chestiunii evreiești, și acele principii generale de echitate și toleranță care mi-au fost insufflate de studiile generale pe care le căpătasem.

La pasivul evreilor aș fi putut atribui doar un anumit sentiment incert de critică și neîncredere pe care îl încercam pe atunci în raport cu neamul evreiesc; nu pot detecta cu precizie sursa acestui sentiment, deși presupun că în această privință m-ar fi putut influența inconștient operele literare în care sunt deseori expuse la vedere aspectele negative și ridicole ale evreilor.

Aveam cunoștință, în linii mari, și de acuzația privind aspirația de a cuceri lumea care îi era atribuită evreimii de inamicii ei. Viziunea asupra evreilor din acest punct de vedere, întemeierea acestei viziuni pe istoria și pe legea religioasă a evreilor sunt cunoscute de toată lumea, și nu o să mă opresc asupra lor. Faptele din trecutul cel mai apropiat – 42 de cadavre și dauna de milioane care au constituit rezultatul evenimentelor din aprilie, precum și ieșirile pline de ură ale unei părți cunoscute a societății și presei, care aveau scopul de a îndreptăți aceste evenimente, mă impresionau mai mult decât reflecțiile filozofice despre rolul evreilor în istoria mondială și despre triumful lor iminent.

În urma reflecțiilor mele am ajuns la următoarele concluzii, care au determinat viitoarea mea atitudine ca guvernator basarabean față de evreii care locuiesc în Basarabia.

Am decis, în primul rând, că legile existente care limitează drepturile evreilor trebuie să fie aplicate de mine în toate cazurile, fără indulgențe și ezitări, în pofida opiniei pe care mi-au expus-o la Peters-